

Historia GOT PTT (do 1950 r.)

Odznaka ma bardzo długą, przeszło sześćdziesięcioletnią tradycję i jest jedną z najstarszych polskich odznak turystycznych (chronologicznie drugą po Górskiej Odznace Narciarskiej, przejętej po wojnie przez PTTK od Polskiego Związku Narciarskiego). Idea odznaki pojmowanej jako wyróżnik poziomu umiejętności turystycznych oraz znawstwa gór przez jej posiadacza, a równocześnie jako swoista materialna nagroda za trud górskiej wędrówki, torowała sobie drogę w Polskim Towarzystwie Tatrzańskim bardzo powoli. Wynikało to z ideologii Towarzystwa, u której podstaw leżała zasada bezinteresowności w uprawianiu turystyki górskiej. Głównym motywem podejmowania trudu górskich wędrówek były względy natury estetycznej, emocjonalnej i poznawczej. O żadnych innych, bardziej wymiernych, czy tym bardziej materialnych kategoriach nie było mowy. Tak ukształtowany etos turysty górskiego, oficjalnie głoszony przez PTT, obowiązywał przez długi czas aż po lata międzywojenne.

Pod wpływem gwałtownego rozwoju różnego rodzaju dyscyplin sportowych i postępującego w polskim społeczeństwie wzrostu szeroko pojmowanej kultury fizycznej, który nastąpił po I wojnie światowej, w ideologii górskiej, a zwłaszcza w taternictwie, począł zdobywać sobie miejsce kierunek sportowy, którego głosiciele upatrywali sens eksploracji górskiej we współzawodnictwie. Ponieważ taternictwo i turystyka górską od początku swego powstania ściśle się ze sobą łączyły, nadto zaś powiązane były organizacyjnie, znajdując się w obrębie jednego stowarzyszenia (najpierw w TT, potem w PTT), musiało w końcu dojść do przeniknięcia owych sportowych elementów także w sferę ideologii turystyki górskiej. Niebagatelną rolę w owej transformacji ideologicznej odegrała też władza państwowa, która w celu aktywizacji sportowej polskiego społeczeństwa w 1930 r. powołała do życia tzw. Państwową Odznakę Sportową (POS). Odpowiedni resort zwrócił się nawet do PTT z sugestią włączenia się Towarzystwa w system funkcjonowania POS, ale Towarzystwo początkowo odmówiło, motywując to sprzecznością z zasadami ideologicznymi turystyki górskiej.

Idea odznaki jednak, zwłaszcza kiedy w 1932 r. Polski Związek Narciarski ustanowił swoją Górską Odznakę PZN, będącą pierwszą polską odznaką turystyczną, a więc taką, która potwierdzała stopień kwalifikacji turystycznych jej zdobywcy, zaczęła zyskiwać wśród członków PTT coraz przychylniejszy grunt. Znalazło to odbicie w przystąpieniu Towarzystwa do akcji POS w 1934 r., powołaniu do życia przez Oddział PTT "Beskid Śląski" w Cieszynie, jeszcze w sezonie letnim tegoż roku, własnej odznaki turystycznej, a także w projekcie Odznaki Huculszczyzny PTT, z którym wystąpił z początkiem 1935 r. Oddział PTT w Stanisławowie. Pod wpływem tych działań wnet pojawiła się myśl, aby akcję odznaki rozszerzyć na całe Towarzystwo. Powołano specjalną komisję, która przygotowała konkretny projekt regulaminu, ustalający m.in. nazwę odznaki jako Odznaka Górską PTT. Owa działalność Towarzystwa nad powołaniem do życia nowej odznaki turystycznej wzbudziła sprzeciwy ze strony PZN, organizacji konkurującej z PTT o prymat w górach, której władze, nie bez podstaw zresztą, zarzuciły PTT powielanie wzorów i stwarzanie konkurencji dla Odznaki Górskiej PZN. Związek uważał, iż nazwa Odznaka Górską jest w opinii społecznej ściśle związana z instytucją Odznaki Górskiej PZN, nadto

wskazywał, że użycie dla odznaki PTT zarówno sformułowania Odznaka Górską, jak i terminu przodownik (występującego w Odznace Górskiej PZN) wywoła wśród turystów zamęt i nieporozumienia. Sporne problemy rozstrzygnięto w końcu w ten sposób, iż dla nowej odznaki przyjęto nazwę Górską Odznaka Turystyczna PTT, zaproponowaną przez Stanisława Osieckiego, ówczesnego prezesa Towarzystwa, oraz zgodzono się na określenie przewodnik do GOT w miejsce przodownika. W dniu 23 czerwca 1935 r. Walny Zjazd Delegatów PTT obradujący w Stanisławowie formalnie powołał do życia Górską Odznakę PTT. Szybko też wydano drukiem pierwszy Regulamin Górskiej Odznaki Turystycznej PTT wraz ze spisem punktowanych wycieczek oraz spisem przewodników do GOT, by akcja odznaki rozpoczęła się jeszcze w bieżącym sezonie turystycznym. Jesienią tegoż roku spośród kilku propozycji na projekt odznaki wybrano projekt nadesłany przez Stefana Osieckiego, wybitnego ówczesnego taternika i andynistę, z zawodu architekta.

Początkowo akcja GOT nie rozwijała się najlepiej. W sezonie 1935 zdobyto raptem 55 odznak, w następnych zaś latach niewiele więcej (1936 - 133 odznaki, 1937 - 165, 1938 - 105). Wzrost ilości zdobywanych odznak nastąpił dopiero po wojnie. Wprowadzono w roku 1948, kiedy akcję GOT wznowiono, zdobyto tylko 52 odznaki, ale już w roku następnym zdobyto ich 857, w roku zaś 1950 osiągnięto liczbę aż 4984 odznak. Były to ostatnie odznaki zdobyte w ramach działalności PTT.

Materiał pochodzi ze strony <http://skptg.om.pttk.pl/>.

Historia reaktywowanej GOT PTT (od 1994 r.)

Na posiedzeniu ZG PTT w Czorsztynie, w dniu 23.04.1994r. podjęto uchwałę o reaktywowaniu Górskiej Odznaki Turystycznej Towarzystwa (GOT PTT). Inicjatywa ta miała tyłuż zwolenników co przeciwników, trwały dyskusje, zmieniały się Komisje, a najzgorzalsi zwolennicy zaczęli prowadzić samowolną akcję GOT wbrew woli Zarządu Towarzystwa. Przeważał pogląd, że odznaka GOT PTT będzie instrumentem oddziaływującym na młode pokolenie i przyciągającym młodzież do Towarzystwa. Postanowiono wprowadzić uproszczenia w procedurze zdobywania GOT, zrezygnowano z numerowanych i punktowanych tras, które zastąpiono wymaganą dla poszczególnych stopni liczbą tzw. dni wycieczkowych.

Po posiedzeniu w Czorsztynie został rozpowszechniony Regulamin GOT PTT. Uchwalono, że od 5 maja 1994 roku będzie można zdobywać odznakę GOT PTT dokumentując przebyte trasy na kartach potwierdzeń. Dyskusyjną pozostała forma graficzna odznaki, która miała być oryginalna i różna od wzoru używanego aktualnie przez PTTK. wszystkie przedstawione dotychczas projekty zostały odrzucone, nowy miał być przedstawiony do zatwierdzenia na posiedzeniu ZG w październiku 1994 roku.

Po rozesłaniu regulaminu do Komisji ZG ds. GOT i do Zarządu Głównego wpłynęło szereg zastrzeżeń od Oddziałów. W tej sytuacji kol. Romuald Zaręba za zgodą Prezydium ZG zorganizował w dniach 10-12.09.1994 w Karpaczu XI Ogólnopolskie

Spotkanie PTT. W organizacji spotkania pomagali kol. Artur Desłowski z Wrocławia i koledzy Stanisław Gerega, Jan Gigiel i Zbigniew Wojewódka z Brzegu. Na spotkaniu przygotowano projekt rewizji uchwał w sprawie GOT. Zebrani opowiedzieli się zdecydowaną większością głosów za tradycyjną formą odznaki GOT i poprawili regulamin GOT.

Ostatecznie na posiedzeniu ZG 1 października 1994. w Zwardoniu po wprowadzeniu jeszcze kilku poprawek zatwierdzono regulamin GOT PTT. Uchwalono, że wzory odznak będą tradycyjne (takie jak w 1935 roku). Zatwierdzono pierwszych 62 przewodników GOT PTT.

Zdobyto już prawie tysiąc (rok 2002) odznak w różnych stopniach. O GOT PTT ubiegają się nie tylko członkowie naszego Towarzystwa. Wszystkich chętnych do zdobywania odznaki zapraszam do najbliższego Oddziału PTT lub do naszego schroniska na Młodej Horze.

Zainteresowanym informacji udziela także Zarząd Główny PTT pod adresem: zarzad@ptt.org.pl.